

Ανοιχτή Κοινωνία

Αρ. φύλλου 65
Β' Τρίμηνο 2007

Δελτίο της ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ
για μια Ανοιχτή Κοινωνία

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2007

Άγουστος 2007

Ζούμε μια πρωτοφανή ανθρώπινη, οικολογική και οικονομική καταστροφή. Μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, ο τραγικός απολογισμός των πύρινων μετώπων είναι τουλάχιστον 63 νεκροί, εκατοντάδες τραυματίες, πάνω από 140 χωριά κατεστραμμένα, πάνω από 2,5 εκατομμύρια στρέμματα δασικών και αγροτικών εκτάσεων απανθρακωμένα και ανυπολόγιστη οικονομική καταστροφή στον αγροτικό, κτηνοτροφικό και τουριστικό τομέα.

Πέρα από την τωρινή καταστροφή, το μέλλον όλων αυτών των περιοχών είναι πλέον αβέβαιο, διότι οι κάτοικοι των καμένων εκτάσεων έχουν πλήρως χάσει τα μέσα παραγωγής εισοδήματος. Πώς θα μπορέσει να μείνει στο καμένο χωριό η παραγωγική οικογένεια; Το σπίτι έχει καεί ή έχει ζημιές, οι δενδρώδεις καλλιέργειες (ελιές και άλλα δένδρα) είναι πλήρως κατεστραμμένες, το ζωικό κεφάλαιο αν δεν έχει καεί δεν έχει πού να βοσκήσει, και οι πιθανότητες μιας οικονομικής ανάπτυξης στηριγμένης στον τουρισμό απομακρύνονται γιατί κανείς φυσικά δεν θα έρθει για αναψυχή σε ένα καρβουνιασμένο τόπο. Κατά συνέπεια, υπάρχει ορατός κίνδυνος πλήρους κατάρρευσης αυτών των τοπικών κοινωνιών.

•Ελληνικό καλοκαίρι 2007

•Χάρτα λογοδοσίας

•Οι δασικές πυρκαγιές

από τη σκοπιά ενός ενεργοποιημένου πολίτη

•Υπεκφυγές, Απροθυμία, Αναβολές

του Στέφανου Μαθθία

•Υπερβολές

του Στέφανου Μαθθία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιοδική Ενημερωτική Έκδοση
Ιδιοκτήτης-Εκδότης: ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ
Ευφρονίου 5-7, 116 34 Αθήνα

Τηλ.: 210 7220 063 - 210 7220 475, Fax: 210 7220 475

e-mail: kinpol@otenet.gr • www.kinisiapoliton.gr

Όσον αφορά καθαρά στο φυσικό περιβάλλον, η οικολογική ισορροπία των καμένων περιοχών έχει πλέον καταστραφεί και θα περάσουν πολλά χρόνια μέχρι να αποκατασταθεί. Το ορεινό δάσος δεν αποκαθίσταται γρήγορα. Χρειάζονται πολλά χρόνια για να μπορέσει η φύση να αποκαταστήσει την καταστροφή, εφόσον φυσικά δεν ανακοπεί αυτή η διαδικασία από άλλες πυρκαγιές ή ανθρώπινες παρεμβάσεις. Και στο μεταξύ, στις καμένες εκτάσεις η διάβρωση των εδαφών θα μειώσει την εδαφική κάλυψη, θα υποβαθμίσει τη χλωρίδα που θα διαδεχθεί το καμένο πια δάσος, θα καθυστερήσει ακόμα περισσότερο την πλήρη αποκατάσταση του οικοσυστήματος. Το δασωμένο τοπίο σε μεγάλα μέρη της Λακωνίας, της Μεσσηνίας, της Ηλείας, της Αρκαδίας και της Εύβοιας θα αποτελεί μια ανάμνηση που θα αργήσει να ξεναγίνει πραγματικότητα. Το ίδιο και στην καμένη Πάρνηθα, όπου εμείς τουλάχιστον οι μεγαλύτεροι ίσως δεν δούμε ποτέ ξανά στη διάρκεια της ζωής μας το μοναδικό της ελατόδασος.

Η χώρα μας έχει πολύ πλούσιο φυσικό περιβάλλον υψηλού κάλλους. Αυτή η κληρονομιά του Ελληνικού φυσικού περιβάλλοντος μαζί με τη γλώσσα μας και τις παραδόσεις μας αποτελούν ίσως τα σημαντικότερα στοιχεία πάνω στα οποία στηρίζεται η ταυτότητά μας. Γι' αυτό και η καταστροφή των δασών μας και των χωριών μας, μας τραυματίζουν άμεσα, κλονίζουν τα θεμέλιά μας.

Δυστυχώς, ακόμα και αν τα δάκρυα είναι ειλικρινή,

το να κλαίμε πάνω από τα αποκαΐδια δεν θα μας λυτρώσει. Γιατί δεν φτάσαμε τυχαία εδώ. Αργά η γρήγορά η οικολογική καταστροφή θα ερχόταν. Όπως θα έρθουν και άλλες καταστροφές αν συνεχίσουμε να πορευόμαστε μοιραίοι και άβουλοι αντάμα, παγιδευμένοι στις στενόμυαλες ψευδαισθήσεις του στενού προσωπικού μας βολέματος.

Οι ευθύνες είναι προφανείς γι' αυτούς που είχαν την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας και των τοπικών κοινωνιών τα τελευταία 30 χρόνια και δεν φρόντισαν να προστατεύσουν την ταυτότητά μας, το φυσικό μας περιβάλλον. Το πρόβλημα δεν είναι το τι έκαναν ή δεν έκαναν την ώρα της μάχης με τη φωτιά, όσο το τι δεν έκαναν για να θωρακίσουν τη χώρα, να προλάβουν την έκταση της καταστροφής. Και τα συμπτώματα αυτής της έλλειψης ενδιαφέροντος για το περιβάλλον είναι πολλά.

Το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη δεν θεωρούνται τόσο σημαντικά ζητήματα για να αποτελέσουν αυτόνομο υπουργείο που θα παράγει συγκεκριμένη πολιτική. Αποτελούν απλά το φτωχό συγγενή στα πλαίσια ενός παντοδύναμου και ανταγωνιστικού προς αυτά Υπουργείου Δημοσίων Έργων.

Η χώρα δεν διαθέτει ακόμα Κτηματολόγιο ενώ το φιάσκο της κατασπατάλησης των σχετικών Ευρωπαϊκών πόρων έχει παντελώς λησμονηθεί. Παράλληλα η νομιμοποίηση των τετελεσμένων γεγονότων παράνομης δόμησης και ο αποχαρκτηρισμός δασικών εκτάσεων, ανοίγουν την όρεξη για περισσότερες καταπατήσεις και ανεγέρσεις αυθαιρέτων.

Το αίσχος των ανεξέλεγκτων χώρων απόθεσης στερεών απορριμμάτων συνεχίζεται και ο μόνος που ευαισθητοποιείται μετά από καταγγελίες οικολογικών οργανώσεων και ιδιωτών είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που κατά καιρούς μας επιβάλλει πρόστιμα.

Το νερό συνεχίζει να κατασπαταλιέται στο βωμό μιας οικονομικά παθητικής γεωργικής παραγωγής που δεν κάνει τον κόπο να εξετάσει λιγότερο υδροβόρες καλλιέργειες ή συστήματα εξοικονόμησης των υδάτινων πόρων. Παράλληλα η εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά προχωρά με πολύ βραδείς ρυθμούς.

Η φύση δεν κινδυνεύει πραγματικά από εμάς. Οικοσυστήματα δημιουργήθηκαν και καταστράφηκαν πολλές φορές στη διάρκεια της ζωής του πλανήτη μας. Αυτό που πραγματικά κινδυνεύει είμαστε εμείς και ο πολιτισμός που έχουμε αναπτύξει. Εμείς που υποθάλουμε ή ανεχόμαστε την καταπάτηση μιας έκτασης δάσους από έναν Συνεταιρισμό ή έναν «καταφερτζή» ιδιώτη, την ανεξέλεγκτη απόρριψη σκουπιδιών ενός χωριού στο γειτονικό ρέμα, το μπάζωμα ενός ρέματος για οικοπεδοποίηση. Αδιαφορώντας ουσιαστικά για το περιβαλλοντικό μας μέλλον χωρίς ξεκάθαρη περιβαλλοντική πολιτική σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, η κατάληξη είναι η καρβουνιασμένη γη σήμερα και τα πλημμυρισμένα χωριά αύριο. Κάτι δεν πάει καλά στον τρόπο που σκεφτόμαστε και δρούμε σ' αυτή τη χώρα.

Τι πρέπει να κάνουμε λοιπόν;

Απευθυνόμενοι σε έλλογους πολίτες δεν χρειαζόμαστε πολλές νουθεσίες. Πρώτα να κοιτάξουμε ειλικρινά το τι κάνουμε εμείς για την προστασία του περιβάλλοντος στη μικρή προσωπική μας κλίμακα. Με τα σκουπίδια που παράγουμε, την ενέργεια που καταναλώνουμε, τις συμπεριφορές μας που μπορούν να επηρεάσουν το περιβάλλον. Δεν υπάρχουν μόνο οι άλλοι που φταίνε ή είναι ανίκανοι. Υπάρχουμε και εμείς που είμαστε συνυπεύθυνοι γι' αυτά που κάνουμε και γι' αυτά που δεν κάνουμε. Βέβαια υπάρχει και η μεγαλύτερη κλίμακα, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Εκεί οφείλουμε να είμαστε ενεργοί πολίτες. Να απαιτήσουμε από αυτούς που εμείς εκλέγουμε να συμπεριφερθούν ανάλογα. Να επιβραβεύσουμε τις θετικές ενέργειες και να αποδοκιμάσουμε τις αρνητικές, πέρα από κόμματα και ιδεοληψίες. Και όταν χρειαστεί, να ενώσουμε τη φωνή μας με όσους προσπαθούν να προστατεύσουν το περιβάλλον για ένα καλύτερο μέλλον. Μακάρι αυτές οι τρομακτικές πυρκαγιές να είναι η αρχή μια πιο ώριμης ελληνικής κοινωνίας, πιο ευαισθητοποιημένης σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος, πιο έτοιμης να μειώσει λίγο το «εγώ» και να δώσει περισσότερο χώρο στο «εμείς».

Μιχάλης Ο. Αγγελίδης
Καθ. Πανεπιστημίου Αιγαίου

Οι Δασικές Πυρκαγιές

Ιούλιος 2007

Από τη σκοπιά ενός ενεργοποιημένου πολίτη

Το δάσος και γενικά ο δασικός πλούτος αποτελούν εθνικό κεφάλαιο ανεκτίμητης αξίας.

Συμβάλλουν στη σωματική, ψυχική και πνευματική υγεία του ανθρώπου.

Είναι χώρος αναψυχής και οικονομικό αγαθό για τον άνθρωπο αλλά και καταφύγιο για πολλά ζώα που βρίσκουν εκεί τροφή, προστασία και στέγη.

Μετά τις δασοπυρκαγιές, είναι εύκολη, ασφαλώς, η γενική διαμαρτυρία. Όμως, πόσο χρήσιμη είναι ; Πόσο βοηθούμε τη μη επανάληψη, την πρόληψη τους ;

Οι διαμαρτυρίες διαδέχονται η μία την άλλη, γεμάτες «μη» και «πρέπει να». Πόση σκέψη και ανάλυση των συμβάντων ωστόσο κάναμε ή διαβάσαμε για τα αίτια των πυρκαγιών, για να μη ξανασυμβούν ή τουλάχιστον να περιορισθούν σε αριθμό, συχνότητα και αποτεφρωμένη έκταση;

Το ζητούμενο, βέβαια, είναι να θυμόμαστε αυτές τις αξίες και να τις καλλιεργούμε σε μόνιμη βάση, όχι μόνο μετά από καταστροφή.

Η Κίνηση Πολιτών, στην προσπάθειά της να συμβάλει εποικοδομητικά

στην αντιμετώπιση αυτών των αποριών, διατυπώνει ένα προβληματισμό ρεαλιστικό και, ελπίζει,

χρήσιμο, αρχίζοντας με μερικές κρίσιμες διαπιστώσεις.

Πρώτο ερώτημα : Είναι γνωστό ότι πολλές πυρκαγιές προκαλούνται κάθε χρόνο από την ανεξέλεγκτη λειτουργία σκουπιδότοπων (παράνομων, ως επί το πλείστον, κατά την Ελληνική Νομοθεσία).

Έτσι, τίθεται αναπόφευκτα το ερώτημα στο ΥΠΕΧΩ-ΔΕ και τους ΟΤΑ: Ποιό είναι το συγκεκριμένο πρόγραμμα τους για την εφαρμογή των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μέχρι πότε θα ανέχονται τη σημερινή ανομία ;

Δεύτερο ερώτημα : Είναι γνωστό ότι, στις κατασκηνώσεις, συνθιζείται το βραδινό άναμμα μικρής φωτιάς για το ζέσταμα κάποιου ροφήματος ή φαγητού. Και τίθεται το ερώτημα : Είναι λογικό και επιτρεπτό στην Πάρνηθα, όπως και σε όλη τη χώρα, να επιτρέπονται οι κατασκηνώσεις σε δάση ακόμη και τους πιο επικίνδυνους μήνες Ιουλίου και Αυγούστου ; Ποιά η λογική αυτής της άγνοιας του ρίσκου, της αγνόησης του άμεσου κινδύνου ; (Και για να μην αναφερθούμε στο χείριστο μάθημα που δίνεται έτσι στους νέους...).

Τρίτο ερώτημα : Είναι γνωστό ότι πολλές από τις δασοπυρκαγιές ξεκινούν από περιοχές κοντά σε εθνικές οδούς και σιδηροδρομικούς σταθμούς. Αιτία, το τσιγάρο που πετάμε αναμμένο από το παράθυρο. Αυτό συμβαίνει σε πολλές χώρες, αλλά αυτές επιδιώκουν τη συστηματική καταπολέμηση του φαινομένου με πινακίδες που υπενθυμίζουν τον κίνδυνο της φωτιάς στις πιο εύφλεκτες περιοχές, με «σποτάκια» στην τηλεόρασή τους πιο θερμούς μήνες, με διαφημίσεις κλπ. Και τίθεται το ερώτημα : Μήπως θα έπρεπε να επενδύσουμε πιο πολλά στην πληροφόρηση και την παιδεία της κοινωνίας και της μαθητικής και φοιτητικής νεολαίας μας; Με άλλα λόγια, ενώ αναζητούμε τους εμρηστές «εκ προθέσεως», μήπως θα έπρεπε να δίνουμε πιο πολλή σημασία και στους αναρίθμητους εμρηστές «εξ αμελείας» ;

Τέταρτο ερώτημα : Ίσως να μην είναι ευρύτερα γνωστό ότι ο στόλος των πυροσβεστικών αεροπλάνων αποτελείται από μόλις 21 Canadair. Από αυτά, τα εννέα αποκτήθηκαν σχετικά πρόσφατα αλλά τα 13 είναι 30 ετών, δηλαδή της δεκαετίας του ' 70. (Τα μικρά πολωνικά που είχαν αγοραστεί στη δεκαετία του ' 80 δεν είναι πυροσβεστικά αλλά ψεκαστικά, με χωρητικότητα δεξαμενής νερού μόλις 300 λίτρων, έναντι των 6.000 των Canadair).

Το θέμα αυτό αποκτά μείζονα σημασία μετά από την πρόσφατη τραγική πτώση αεροσκάφους στην Εύβοια. Ακόμη πιο κραυγαλέα είναι ωστόσο η ανεπάρκεια των πληρωμάτων που καλούνται να εργάζονται, για μερικούς μήνες το χρόνο, δώδεκα ώρες την ημέρα, σε συνεχή σχεδόν βάση και υπό εξαιρετικά επίπονες και επικίνδυνες συνθήκες.

Και τίθεται το ερώτημα : Μήπως θα έπρεπε άμεσα να αντιμετωπισθεί αυτό το δίδυμο πρόβλημα με την αύξηση αφενός των ειδικευμένων πληρωμάτων αλλά και τη σταδιακή ανανέωση του στόλου; Μήπως και με αύξηση του αριθμού των αεροπλάνων ;

Το γεγονός ότι η πυρκαγιά δρα καταστροφικά είναι αναμφισβήτητο, μόνο που γι' αυτό υπεύθυνη είναι είτε η αδιαφορία, είτε η λανθασμένη διαχείριση ή και τα δύο μαζί.

Ανεξάρτητα από το αν θα λάβουμε σήμερα, εμείς οι ενεργοποιημένοι πολίτες, ικανοποιητικές απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα, χρειάζεται να συμβάλουμε ουσιαστικά, εποικοδομητικά στην προστασία των δασών.

Καιρός να συμμετάσχουμε σε εκστρατεία προστασίας του δασικού μας πλούτου. Καιρός είναι επίσης να θεωρήσουμε εφεξής τις δενδροφυτεύσεις ως αυτονόητη υποχρέωση των πολιτών.

Είναι πλέον εθνική επιταγή να επέλθει διακομματική συνεννόηση, με αντίληψη ρεαλιστική και με στρατηγική εθνική.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ, στην προσπάθειά της για μια ποιοτική αναβάθμιση και για ένα καλύτερο μέλλον για τον τόπο μας και τις επόμενες γενιές, προτείνει στην Ελληνική Κυβέρνηση και συγκεκριμένα στο Υπουργείο Γεωργίας και στο ΥΠΕΧΩΔΕ τη μετάκληση ειδικού οργανισμού - π.χ. FAO, MAP (UNESCO) κλπ. - ο οποίος θα εξετάσει (auditing) τη δασική πολιτική (πρόληψη, καταστολή δασικών πυρκαγιών και αποκατάσταση) και θα υποβάλει πόρισμα που θα κατατεθεί στη Βουλή των Ελλήνων.

ΥΠΕΡΒΟΛΕΣ

Του Στέφανου Μαθθία
Επ. Προέδρου του Αρείου Πάγου

Α. Η πινακίδα γράφει ως ανώτατο όριο ταχύτητας 30 χλμ. αλλά όλοι οι οδηγοί τρέχουν με 60 τουλάχιστον ! Η Τροχαία το γνωρίζει και το παρακολουθεί απαθής. Δεν επεμβαίνει γιατί ξέρει πολύ καλά ότι το όριο της πινακίδας είναι εξωπραγματικό, κι αν επρόκειτο να τηρηθεί θα εμπόδιζε την ομαλή ροή των οχημάτων, θα οδηγούσε σε κυκλοφοριακό αδιέξοδο.

Συχνά, ιδίως στην επαρχία και στην ύπαιθρο, τέτοιες υπερβολές είναι πολύ μεγαλύτερες. Ενώ η πινακίδα γράφει, σοβαροφανέστατα, 10 ή 20 χλμ., τα οχήματα κινούνται με 50 ή 60 ! Η Τροχαία το θεωρεί φυσικό. Ούτε σταματά τους οδηγούς ούτε αντικαθιστά τις πινακίδες.

Η αναγραφή τέτοιων ορίων ταχύτητας γίνεται ηθελήμενα αφενός για να συνετίζονται, όσο είναι δυνατόν, οι οδηγοί και αφετέρου, κυρίως, για να κατοχυρώνεται η Τροχαία έναντι κάθε επίκρισης και ευθύνης. Σε περίπτωση ατυχήματος κανείς δεν θα μπορεί να την κατηγορήσει ότι είχε επιτρέψει μεγάλη ταχύτητα, ενώ κάθε τυχόν άλλη παράλειψή της, που συνδέεται με το ατύχημα (λ.χ. μη επισήμανση επικίνδυνης καμπής ή ανωμαλίας του οδοστρώματος, έλλειψη αστυνόμευσης) θα συγκαλυφθεί. Η ευθύνη θα επικεντρωθεί στην «υπέρβαση του ορίου» και ο οδηγός, μόνο αυτός, θα ενοχοποιηθεί αμέσως για «υπερβολική» ταχύτητα.

Την ίδια τακτική ακολουθεί η Τροχαία γενικά στην οδική σήμανση. Λόγου χάρη η μεσαία λευκή διγράμμιση, που απαγορεύει την είσοδο στο αντίθετο ρεύμα για υπέρβαση προπορευόμενων οχημάτων, εκτείνεται σε πολλά χιλιόμετρα ενώ υπάρχει επαρκής ορατότητα και η υπέρβαση μπορεί να γίνει με ασφάλεια. Η υπερβολή αυτή προκαλεί απόγνωση στους οδηγούς, αφού τους καταδικάζει να ανέχονται για χιλιόμετρα ολόκληρα, χωρίς λόγο, τα καυσάεργα των προπορευόμενων βαρέων οχημάτων. Και τελικά οι περισσότεροι παραβιάζουν τη διπλή απαγορευτική γραμμή «βρίζοντας» την Τροχαία ! Κι όμως αυτή δεν «λογικεύεται». Γιατί ; Γιατί η μέθοδος των υπεραπαγορεύσεων τη βολεύει. Η διπλή διαχωριστική γραμμή, έστω υπερβολική, εδραιώνει την εξουσία της, την απαλλάσσει από επικρίσεις και συγκαλύπτει κάθε τυχόν άλλη παράλειψή της.

Ανάλογο είναι το φαινόμενο της κατάχρησης των «στοπ», που στήνονται παντού, ενώ θα αρκούσε η πινακίδα απλής προτεραιότητας των οχημάτων που κινούνται στον κάθετο δρόμο. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι στη χώρα μας τα «στοπ», ακόμη κι εκεί όπου χρειάζονται, κανένας σχεδόν δεν τα παίρνει στα σοβαρά. Δι-

ότι συνήθως δεν είναι απαραίτητα και δεν είναι εύκολο να σταματάει κανείς κάθε λίγο και λιγάκι, χωρίς λόγο, αφού μπορεί να ελέγξει τη διασταύρωση αναστέλλοντας απλώς και ρίχνοντας μια προσεκτική ματιά. Ωστόσο, αν συμβεί ατύχημα, ανεξάρτητα από τα πραγματικά της αίτια, η διάγνωση είναι τυποποιημένη : «παραβίαση στοπ».

Γενικά, η Τροχαία, αντί να προγραμματίζει την οδική σήμανση ορθολογικά, με το επιβαλλόμενο μέτρο, εφαρμόζει μια προγραμματική «υπερσήμανση», με επακόλουθο την τυποποίηση της ευθύνης και τη μηχανιστική ενοχοποίηση του οδηγού που έχει τυπικά παραβεί ένα αδικαιολόγητο όριο ταχύτητας ή ένα υπερβολικό σήμα. Έτσι η Τροχαία μετακυλίζει στους οδηγούς τη δική της ευθύνη για μια μελετημένη σήμανση. Παράλληλα όμως χάνει την αξιοπιστία της και τα σήματά της κατατούν ανυπόληπτα !

Η πρόσφατη «απόκρυμνη» αύξηση των προστίμων τέθηκε σε εφαρμογή χωρίς παράλληλη εκλογίκευση της σήμανσης των οδών. Οι αρμόδιοι δεν συνειδητοποιούν πόσο η οδική σήμανση είναι ασυνάρτητη και συχνά παράλογη ; Η πληρωμή υπέρογκων προστίμων για παραβάσεις τυπικές θα απαξιώσει τον νέο Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Β. Μια άλλη υπερβολή παρατηρείται όταν γίνονται, στην Αθήνα ή σε άλλες μεγάλες πόλεις, συγκεντρώσεις ή διαδηλώσεις. Οι αστυνομικές και άλλες αρμόδιες αρχές, προκειμένου να αποφύγουν κάθε ευθύνη για έκτροπα, αποκλείουν, καλού-κακού, ολόκληρο το κέντρο της πόλης και διακόπτουν επί πολλές ώρες την κυκλοφορία, μολονότι θα αρκούσαν περιορισμένα μέτρα, τα οποία μάλιστα μπορούν αποτελεσματικότερα να εφαρμοστούν. Η τακτική αυτή καταταλαιπωρεί τους πολίτες, ζημιώνει τους καταστηματάρχες, διώχνει τους τουρίστες και δυσφημεί τη χώρα μας. Βολεύει όμως τους υπευθύνους : τους απαλλάσσει από την ανάγκη μελέτης των αναγκών μόνο κυκλοφοριακών ρυθμίσεων καθώς και από κάθε επίκριση ή ευθύνη σε περίπτωση εσφαλμένου σχεδιασμού ή κακού συντονισμού των μέτρων αυτών. Μεταφέρουν λοιπόν τις δικές τους ευθύνες στους ιδιώτες. Αυτοί, προβλέποντας την ταιλαιπωρία, παίρνουν, προληπτικά, τα ατομικά τους οχήματα. Επιτείνονται έτσι τα κυκλοφοριακά προβλήματα, διευκολύνονται τα έκτροπα και επαυξάνονται τα κάθε είδους ατυχήματα !

“χάρτα λογοδοσίας”

Accountability Charter

Η ευρύτερη ενεργοποίηση των πολιτών και η οργάνωσή τους σε ομάδες που ασχολούνται με θέματα κοινωφελή και με στόχους ποιοτικούς και σύγχρονους, είναι αναμφισβήτητα μία θετική δημοκρατική εξέλιξη των τελευταίων δεκαετιών. Και είναι επίσης ευτύχημα που, με τη βοήθεια της ψηφιακής τεχνολογίας και των μέσων τηλεπικοινωνίας, το φαινόμενο αυτό εξαπλώνεται σε όλο τον πλανήτη.

Πολλές από τις νυν ονομαζόμενες «ΜΚΟ» λειτουργούσαν ήδη από αιώνων υπό άλλες ονομασίες όπως λέσχη, όμιλος, κέντρο και με στόχους είτε πιο θεωρητικούς - φιλοσοφικούς, οικονομικούς, θεωρητικούς ή άλλους – είτε περιορισμένης τοπικής σημασίας – κοινωνικούς, ψυχαγωγικούς ή τοπικιστικούς.

Το αποτέλεσμα της τωρινής εξάπλωσης του θεσμού είναι ο τεράστιος αριθμός και η άπειρη ποικιλία των ΜΚΟ.

Αυτό περιπλέκει την εικόνα, δυσχεραίνει τη δράση και συχνά ματαιώνει αξιόπαινες προσπάθειες.

Είναι σαφές ότι εάν υπήρχε μία «Χάρτα Λογοδοσίας» κοινής αποδοχής (Accountability Charter) με την οποία θα μπορούσαν να δεσμευθούν δημόσια όσες ΜΚΟ επιθυμούν να συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό της χώρας και της κοινωνίας μας και στην ποιοτική αναβάθμιση των θεσμών, θα ενισχύονταν τόσο η αξιοπιστία όσο και η αποτελεσματικότητά τους, ακόμη και η συνεργασία και η δικτύωση τους.

Αυτός ο ρόλος, ωστόσο, επιβάλλει κάποια αυτοπειθαρχία, την τήρηση ορισμένων βασικών κανόνων ηθικής και συμπεριφοράς, πλήρη διαφάνεια λειτουργίας και δημόσια δέσμευση για την τήρηση αυτών των αρχών. Και ο λόγος είναι ότι οι ΜΚΟ εκείνες που επιθυμούν πραγματικά να αναπτύξουν δράση, την ωφέλιμη και σύγχρονη, που επιδιώκουν να ακούγονται και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη, οφείλουν να δεχτούν πρώτα να κρίνονται οι ίδιες πριν να κρίνουν τους άλλους και να ελέγχονται πριν να ελέγξουν.

Αυτή φαίνεται να είναι η κοινή αφετηρία σκέψης όσων έχουν πρόσφατα εκπονήσει τέτοιες «χάρτες» λογοδοσίας, αυτορρύθμισης ή άλλες.

Κινδυνεύουμε όμως να οδηγηθούμε στο άλλο άκρο λόγω της ποικιλίας αυτών των πρόσφατων πρωτοβουλιών. Ασφαλώς δεν θα έβλαπτε να υπήρχαν δύο, τρεις ή/και περισσότερες τέτοιες «χάρτες», αρκεί να είχαν την απαιτούμενη σοβαρότητα και πληρότητα.

Από την πλευρά όμως του κοινού, της λεγόμενης κοινής γνώμης, δεν θα ήταν πιο πειστική και πιο κατανοητή η υιοθέτηση από τις ΜΚΟ της ίδιας, της γνωστής ως πανελλαδικά προβαλλόμενης και γενικότερα αποδεκτής «Χάρτας» ;

Πόσο μάλλον που αυτή η «χάρτα» υπάρχει ήδη ! Οι δώδεκα από τις μεγαλύτερες διεθνείς ΜΚΟ – όπως είναι η WWF, GREENPEACE, AMNESTY INTERNATIONAL κλπ. – συνέταξαν από κοινού το 2006 το «accountability charter» των διεθνών ΜΚΟ και το προσυπέγραψαν.

Αυτό λοιπόν το κείμενο είναι πλήρες, άρτιο και έχει ήδη τύχει διεθνούς αναγνώρισης.

Πριν όμως αναλάβει οποιαδήποτε σχετική πρωτοβουλία, η Κίνηση Πολιτών προτίμησε να ανοίξει συζήτηση με άλλες ΜΚΟ που έχουν παρόμοιο προβληματισμό, ώστε να διερευνηθούν οι δυνατότητες επιλογής μιας σύγχρονης «Χάρτας» από κοινού.

Ελπίζουμε έτσι να συμβάλλουμε σε μεγαλύτερη επιτυχία του νέου εγχειρήματος και σε ταχύτερη διάδοση αυτών των αντιλήψεων.

Στόχος όλων μας άλλωστε, είναι η ποιοτική αναβάθμιση της δράσης και της αποτελεσματικότητας της Κοινωνίας Πολιτών, για όφελος του συνόλου.

ΥΠΕΚΦΥΓΕΣ, ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ, ΑΝΑΒΟΛΕΣ ...

Του Στέφανου Μαθία
Επ. Προέδρου του Αρείου Πάγου

A. Οι δημόσιες υπηρεσίες, για «να΄χουν το κεφάλι τους ήσυχο» ή και από νωχέλεια, εκδηλώνουν καμιά φορά αδικαιολόγητη απροθυμία να εξυπηρετήσουν τον πολίτη. Αποφεύγουν, από ευθυνοφοβία ή ραθυμία, τη χορήγηση πιστοποιητικών, τη λήψη αποφάσεων ή άλλες οφειλόμενες ενέργειες, ταλαιπωρώντας τους ιδιώτες που υποχρεώνονται να καταφεύγουν σε διαβήματα ή και δίκες για να αποδείξουν αυτοί τα όσα οι υπηρεσίες όφειλαν να ερευνήσουν και καλόπιστα να πιστοποιήσουν. Ενδεικτικά : εφορίες, τελωνεία, πολεοδομικές και αρχαιολογικές υπηρεσίες δείχνουν συχνά υπέρμετρα, και κάποτε επιλεκτική, καχυποψία. Καθημερινό είναι το φαινόμενο υπηρεσιών που, ενώ διατηρούν στα αρχεία τους ή διαθέτουν σε ηλεκτρονική μορφή τα απαραίτητα στοιχεία, τα οποία άλλωστε εύκολα μπορούν να αναζητήσουν από άλλη υπηρεσία μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δεν το πράττουν, από κρατικίστικο αρνητισμό ή από εσφαλμένη αντίληψη ή από απλή νωχέλεια, και απαιτούν από τους πολίτες να τους προσκομίσουν αυτοί τα απαιτούμενα στοιχεία. Προφασίζονται ανεπάρκεια όσων κατέχουν, ανάγκη ιδιόχειρης, ενυπόγραφης βεβαίωσης κάποιου τρίτου, ακόμη και αποβίωσαντος, ή ζητούν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όπως «πρόσφατη» ληξιαρχική πράξη γέννησης ή θανάτου, μολονότι τα γεγονότα αυτά είναι, στη ζωή κάθε ανθρώπου, μοναδικά και ανεπανάληπτα. Όταν ο ενδιαφερόμενος δεν εμφανίζεται αυτοπροσώπως, ζητούν την προσκόμιση συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου, και μάλιστα «ειδικού», που να αναφέρει φωτογραφικά τη συγκεκριμένη ενέργεια, ή «πρόσφατου» ενώ ο νόμος, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν απαιτεί παρά απλή έγγραφη εξουσιοδότηση ή έστω «γενικό» πληρεξούσιο, για το οποίο δεν προβλέπεται καμιά προθεσμία. Άλλοτε πάλι, ενώ το «πιστοποιητικό» μπορεί να δοθεί αμέσως, η χορήγησή του αναβάλλεται λόγω τάχα «φόρτου» ή για λόγους άλλους, όχι πάντοτε ανιδιωτελείς, ενίοτε για να υποχρεωθεί ο πολίτης να καταβάλει «γρηγορόσημο».

Η γραφειοκρατία τρέφεται από τις κάθε είδους αναβολές. Αυτές την απαλλάσσουν, άλλοτε προσωρινά, άλλοτε οριστικά (!), από την ανάγκη να πάρει μια απόφαση, να προχωρήσει στην αιτούμενη ενέργεια, να συντάξει ένα έγγραφο. Η απροθυμία, οι υπεκφυγές και οι αναβολές χρησιμοποιούνται καμιά φορά για επίδειξη «εξουσίας» ! Της εξασφαλίζουν επιπλέον αμεριμνησία !

B. Ακόμη και η δικαστική λειτουργία ενεργεί ενίοτε απρόθυμα, με πνεύμα στενό, που καμιά φορά φτάνει τα όρια της αρνησιδικίας. Αναβολές επί αναβολών, έκδοση «προδικαστικών» αποφάσεων χωρίς αυτές να είναι απαραίτητες, επίκληση περισπούδαστων δικονομικών παραδέκτων και άλλες «μεθοδεύσεις» ταλαιπωρούν συχνά τους διαδίκους και ευνοούν τους κακόπιστους και τους κακοπληρωτές. Αυτοί επωφελούνται. Ουδέποτε συμμορφώνονται οικειοθελώς με τις υποχρεώσεις τους και αναγκάζουν τους δανειστές ή άλλους δικαιούχους να καταφεύγουν στα δικαστήρια, με επακόλουθο τη διόγκωση του περίφημου δικαστικού «φόρτου». Τον φόρτο αυτό τρέφουν και κάποιες υπερβολές. Λόγου χάρι οι εισαγγελικές αρχές ξεπερνούν καμιά φορά, ιδίως σε υποθέσεις που έχουν λάβει τηλεοπτική δημοσιότητα, το μέτρο. Προβαίνουν, κατά την άσκηση της ποινικής δίωξης, σε υπερκαταχρησμό του διωκόμενου εγκλήματος (ως κακουργήματος ενώ πρόκειται για πλημμέλημα ή ωςπραχθέντος από δόλο ενώ είναι φανερό ότι οφείλεται σε αμέλεια). Τέτοιες πρακτικές προστατεύουν μεν τις διωκτικές αρχές από επικρίσεις φανατισμένων τηλε-εισαγγελέων και λαϊκιστών του κίτρινου τύπου, που κανοναρχούν, αλίμονο, μερίδα της κοινής γνώμης. Αυξάνουν όμως χωρίς λόγο την απασχόληση όλων των παραγόντων, το κοινωνικό κόστος και τη δαπάνη της δίκης, επιβαρύνουν τους κατηγορούμενους κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς τις επιταγές του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και υποβαθμίζουν την αξιοπιστία της κατηγορούσας αρχής.

Στο σύγχρονο ανταγωνιστικό κόσμο που ζούμε έχουμε ανάγκη από μια πρόθυμη και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και δικαιοσύνη.

Χωρίς αυτές η κακοδιοίκηση και η διαφθορά, η σπατάλη και ο κομματισμός βρίσκουν πρόσφορο έδαφος, ενώ οι υγιείς δυνάμεις αποθαρρύνονται, οι επενδύσεις ματαιώνονται, η οικονομική και κοινωνική ζωή τελεματώνεται.

Προϋπόθεση για να αντιμετωπιστούν τα παραπάνω συμπτώματα γραφειοκρατίας στη διοίκηση και καθυστερήσεων στη δικαιοσύνη είναι, πρωτίστως : λιγότερο κράτος, λιγότεροι νόμοι, λιγότεροι υπάλληλοι, λιγότεροι δικαστές, λιγότερος συνδικαλισμός, έγκαιρη και ειλικρινής εφαρμογή των ευρωπαϊκών «οδηγιών».